

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

XXVIII. tečaj

V Gorici, 1911.

11. zvezek.

Nova cerkev sv. Elizabete.

Gotovo se še večina naših ljubih tretjerednikov spominja, kako so se pred štirimi leti povsod po katoliškem svetu obhajale lepe slovesnosti v spomin sedme stoletnice, odkar je v ogerskem mestu Požunu zagledala luč sveta sv. Elizabeta, deželna kneginja Turingije, tretjega reda mogočna zaščitnica ali patrona. Ljudje so takrat tekmovali mej seboj, kedo bo tej veliki svetnici večjo čast izkazal; cela mesta so se v tem skušala; da se je zlasti odlikoval Požun, o tem smo svoj čas poročali. V bavarskem mestu Monakovem je pa v onem slavnostnem letu dozorel plemenit sklep plemenitih gospej, ki so obernile svoj pogled od mesta rojstva na mesto smerti, iz Požuna v nemško mesto Marburg (v Hessen-Nassau), kjer je sv. Elizabeta preživela svoja zadnja leta, kjer je tudi vmerla in pokopana bila.

Misel na to zadnje mesto kaj pa da ne more biti vesela, vsaj za nas katoličane, zlasti tretjerednike ne. Tamkajšna veličastna cerkev sv. Elizabete, častitljiva po svoji starosti in spominikih, ki jih hrani na to svetnico, je namreč že od l. 1828 sem popolnoma v rokah protestantov in menda ni upanja, da

bi prišla tako kmalu v perve roke nazaj, ako bo sploh še kdaj prišla. Zato pa so se neketere gospe v Monakovem odločile za to, da bi se zidala v Marburku nova cerkev sv. Elizabete, ki naj bi bila katoliška last. V ta namen se je ustanovil poseben mejnarodni odbor plemenitih gospej, ki ima svoj sedež v Monakovem in za častno predsednico kneginjo Marijo Antonijo, vojvodinjo Paremsko, ki tudi izhaja iz rodu sv. Elizabete. Namen tega odbora je zbirati milodare za namerjano cerkev, kar se more dandanašnji seveda le počasi veršiti. Vender pa imamo opravičeno upanje, da bo prišlo v hitrejši tek, ker so se zavzeli za to reč sam sveti Oče papež Pij X. Njih goreča želja je, da bi k zidanju pripomogli po svojih močeh tretjeredniki in tretjerednice vsega sveta, saj jim je sv. Elizabeta posebna patrona. Odločili so torej kardinalja Vives y Tuto, ki naj bi skerbel, da se to zgodi. Ta je tudi že dne 30. aprila letošnjega leta izdal v ta namen okrožnico na generaljne ministre trojne družine prvega reda Manjših bratov in regularnega tretjega reda, kaker tudi na generaljne voditelje in voditeljice moških in ženskih skupščin svetovnega tretjega reda frančiškanskega. V tej okrožnici naroča kardinalj v imenu papeževem, da naj vsi imenovani predstojniki naznanja in priporoče to zadevo po okrožnicah provincijalnim in samostanskim predstojnikom in voditeljem tretjega reda ter vrevjavcem frančiškanskih časopisov, da bi ti ne le enkrat, ampak večkrat pri svojih podložnih in pri drugih, ki so pobožni in dobre volje, zbirali miloščino, ali pri mesečnih tretjerednih shodih, ali ob drugem času, kaker se jim zdi primerno. Kaj in koliko se bo v tem oziru storilo, o tem bo ob svojem času kardinalj poročal tudi svetemu Očetu, katerih blagoslov sporoča vsem dobrotnikom in sotrudnikom tega svetega poduzetja.

Naš prečastiti p. generalj so res že tudi poslali zahtevano okrožnico na vse sebi podložne brate in sestre. V tej okrožnici, ki je bila izdana dne 1. junija letošnjega leta, povdarjajo, da jim je prav prijetno v tej reči pokoriti se svetemu Očetu, ker so imeli že od nežne mladosti posebno pobožnost in spoštovanje do slavne gospe Turingijske, nebeške zaščitnice tretjega reda. Pravijo, da nič bolj goreče ne žele kaker da se čim preje povzdigne cerkev sv. Elizabeti na čast na kraju njene smerti in da naj se provincijalni ministri, krajevni (samostanski) pred-

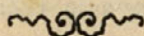
stojniki in voditelji tretjega reda s' premišljeno in neutrudljivo skerbjo in gorečnostjo prizadevajo, da se bo pri tretjerednikih in pri tistih, ki imajo pobožnost do sv. Elizabete, pobirala miloščina in se tako plemenito poduzetje z našim sodelovanjem kaker hitro mogoče zverši.

S tem bodi vsa ta zadeva tudi našim ljubim bravcem prav toplo priporočena, zakaj stroški bodo brez dvojbe zelo veliki in bo zato vsak še tako majhin dar z veseljem sprejet. Na pomoč marburžanov seveda ni mogoče upati, ker so večinoma protestantje. Da bi se postavila kaka ubožna cerkvice, to tudi ne kaže, ker bi bila protestantom le v posmeh in bi se poleg veličastne cerkve sv. Elizabete, ki je zdaj v njihovih rokah, slabo podala.

Priporočamo vam pa tudi, ljubi bravci, da prosite Boga, naj bi poslal On svoj posebni blagoslov na to podvzetje, da bi se srečno zveršilo. Denarja ne more vsak dati, moli pa vsak lahko, in ne samo denar, tudi molitev je pri tem potrebna, zakaj „ako Gospod ne zida hiše, se zastonj trudijo, kateri jo zidajo“. Ps. 126, 1.

Kedo ve, kakšne namene ima Gospod Bog s cerkvijo, ki se hoče sezidati?! Gotovo ni zastonj položil teh blagih misli v serca plemenitih monakovskih gospej. In da so se zavzeli za to delo tudi sam sveti Oče z drugimi cerkvenimi glavarji, kedo ne vidi v tej okoliščini prav očitno voljo božjo, da se sezida zaščitnici tretjega reda na kraju, kjer se je preselila iz doline solza na goro zveličanja, veličastno svetišče? Morda ni neopravičeno naše upanje, da bo priklicala nova cerkev marisketerega protestanta iz teme zmot k svitlobi resnice, iz merzlate njih cerkva h toploti katoliške cerkve, k večni luči, ki je priča pričujočnosti Kristusove v najsvetejšem zakramentu. Kaker je pred skoro 700 leti sv. Elizabeta, živeča v prostovoljnem uboštvu, vender delila še vedno ubogim od tega, kar je imela, tako upajmo, da se bo z nebes dolu z veseljem ozirala na novo cerkev in delila obile duhovne dobrote ubogim, zašlim prebivavcem mesta in dežele ter jih mnogo privabila nazaj v katoliško cerkev, da jim zasveti zopet luč prave vere, luč resnice, luč zveličanja. Bog nas usliši in spolni naše upanje!

P. V. K.

Tolažila sv. katoliške vere.

P. A. M.

Nebesa.

„Prosim, dete, ozri se v nebo“.

(II. Mak. 7, 28.).

Nebesa, upanje na večno nebeško veselje, to je najmočnejše tolažilo, to je tako rekoč zadnja beseda, katero ima naša sv. vera, da posuši ljudem solze in osladi bridkost njih bolečin. Kaker je nevstrašljiva makabejska mati svojega najmlajšega sinka spodbujala k marterniški smerti, tako nas sili sv. vera ob uri bridkosti oči povzdigniti proti nebesam in se se spominom na obljubljeni plačilo spodbuditi k stanovitnosti v terpljenju. Ona nam kliče: „Serčnost, vaši bratje so šli pred vami in zdaj že uživajo rajsko veselje; iz nebes gledajo doli na vas; oni vas pozdravljajo; kmalu boste tudi vi končali boj in kraljevali z njimi v nebesih“. In na tronu svojega večnega veličastva sedeč, nas božji Sin vabi: „Pridite k meni vsi!“ Z veliko ljubeznijo in vsmiljenjem se ozira na nas in nam kliče: „Pridite k meni v nebesa!“ O lepa nebesa, ve ste naša domovina, naša očetova hiša. Tam je mir po bridkosti in težavah našega zemeljskega popotovanja; tam je luka, kjer najdemo zavetje in varnost po viharjih tega življenja; tam se prične pravo življenje, zakaj sedanje življenje je, kaker pravi neki sv. učenik, le podaljšana smert. V nebesih pa ni nobenega terpljenja, nobene bridkosti, nobenih solz; „in smerti ne bo več, ne žalovanja, ne vpitja, ne bolečine“ (Skr. raz. 21, 4). V ta srečni kraj popotujemo! To ni prazna beseda, ni goljufiva obljuba, ni negotovo upanje — mi popotujemo resnično proti nebesam. O, kolika sreča! „Veselim se tega, kar mi pravijo: V Gospodovo hišo pojdemo“ (Ps. 121). To upanje na nebesa nas potolaži v vseh bridkosti in nas napolnjuje z neizrekljivim veseljem, zakaj:

I. nič ni gotovišega; II. nič ni sladkejšega; III. nič ni močnejšega, kot je upanje na nebesa.

I. Nič ni gotovišega. — Sv. vera nas uči, da nas je Bog vstvaril za nebeško veselje. Prav razločno in pogostokrat nam sv. pismo pove, kako gotovo je večno življenje. Tudi razum

in prava veda spričuje to imenitno resnico. Ali bi ne bil Bog krivičen, ali bi ne bil — ako smem tako govoriti — pravi trinog, ke bi bilo s tem življenjem vsega konec; ke bi človek ne smel upati druge sreče kot to nepopolno tukaj na svetu? Čemu je potem v njegovi duši tista neugasljiva žeja, tisto hrepenenje po večni, neomejeni blaženosti, o kateri na svetu še prave sence ni? To nezmerno hrepenenje po nespremenljivi, popolni sreči je tako vkoreninjeno v naši natori, da brez nje še živeti ne moremo; ono je dih božji, kot iskra njegovega življenja, ki jo je zbudil v človeku takrat, ko ga je po svoji podobi vstvaril, in nikedar ne bo zgínil iz človeškega serca ta božji dih, ta sveti plamen. Mi vsi, ki verujemo, hrepenimo po boljšem življenju, po drugi, lepši zemlji, po čistejših, jasniših nebesih; tukaj je le zmota in prevara, žalost in bolečina. Tam je naše pravo življenje; ta svet ni naša domovina, ni naše obstoječe prebivališče. „Mi nimamo tukaj obstoječega prebivališča, temuč prihodnjega iščemo“ (Hebr. 13, 14). Da, mi pričakujemo drugo prebivališče in našli ga bomo v nebesih, za katera smo vstvarjeni. Seveda smo po grehu zgubili pravico do dediščine svojega nebeškega očeta in naše hrepenenje bi se moralo v večno žalost spremeniti, ke bi se Bog v svoji neskončni dobroti nas ne bil vsmilil in nam odpustil ter nas za svoje otroke in dediče sprejel.

Kristus, večna Beseda, je stopil doli na ta svet in je našo natoro na se vzel, da bi kot Bog in človek s ceno svoje drage kervi nas izgnane Adamove otroke odkupil in nam nebesa zopet odperl. To je bil cilj vseh njegovih skrivnosti; zato je bil kot vbogo dete rojen v hlevcu; zato je preživel tri in trideset let mej nami v vboštvu in pomanjkanju; zato je v zasramovanju in bridkih smertnih bolečinah na križu vmerl. Sè svojo kervijo je hotel izbrisati našo smertno obsodbo. „In je izbrisal, kar je bilo zoper nas, rokopis postave, kateri nam je bil nasproti, in ga je vzel izmej nas in na križ pribil“ (Kološ. 2, 14). Hudobije sveta je on sè svojo kervijo izpral in nam povernil vse naše pravice in vse naše upanje. In ko se je tisti večer pred svojim terpljenjem poslovil od svojih učencev in so bili ti žalostni, jih je on tolažil z besedami: „Jaz vam grem mesto pripraviti“ (Jan. 14, 21). V nebesih imamo tedaj prostor, kaker nas Gospod sam zagotavlja. Prostor je pripravljen in ako ga

zgubimo, smo sami krivi; potem smo zgubili svoje zveličanje, ker smo raje letali za grešnim veseljem.

Nebesa so tudi cilj vseh čudežev, ketere je Gospod storil za nas, vseh skrivnosti, ketere je postavil. Sveti zakramenti, ketere nam sv. Cerkev deli, nimajo drugzega namena, kot nas ljudi voditi v večno zveličanje. Sv. kerst da otroku že pri vstopu na ta svet pravico na nebeško dediščino; sv. birma pokrepča vojščaka Kristusovega za boj, da doseže krono neumerljivosti in si prilasti tron, ki mu je v nebesih pripravljen; sv. pokora očisti človeka njegovih grehov in mu verne po lastni krivdi zgubljeno pravico do nebes; presv. Rešnjje Telo, kruh angeljski, ta zastava večnega življenja mu odpre celo vrata nebeška. Vse delovanje sv. cerkve nima drugzega namena, kot svoje otroke rešiti in v nebesa pripeljati; zato smemo po pravici terditi, da ni nič gotovišega, od upanja na nebesa. Prišli bomo v nebesa, ako le hočemo. Gospod Bog nas ne more goljufati; Kristus ni zastoj za nas terpel; sv. Cerkev ni pr jela od svojega ženina prazne obljuje in službo brez pomena. Gremo tedaj proti nebesam.

II. Nič ni sladkejšega od upanja na nebesa. Gospod sam nam je dal to tolažilo v onem vzvišenem govoru, ki ga imenujemo „pridigo na gori“. Ko se je z verh gore oziral po svetu in videl, da je poln bridkosti, žalosti, nadlog in stisk, je spregovoril: „Blager vbogim . . . žalostnim . . . preganjanim. . .“ In zakaj jih blagruje? Ker jim je pripravljeno nebeško kraljestvo, ker bodo v nebesih potolaženi. — „Blager vbogim v duhu, ker je njih nebeško kraljestvo; blager žalostnim, ker bodo potolaženi; blager tistim, ki preganjanje terpe zarad pravice, ker je njih nebeško kraljestvo . . .“ (Mat. 5, 3. 5. 10). Tukaj terpljenje, bolečine, solze, preganjanje — tam gori pa mir, veselje, tolažba in večni pokoj. Kristjan, ko pride za te čas bridkosti, tedaj se ozri gori in reci sam sebi: Serčnost, duša moja, nebesa so tvoje plačilo!

S ternjem in osatom pokrita pot skozi solzno dolino tega sveta je sicer težka in sterma, pa serčnost, kmalu boš na cilju; nebesa so plačilo za vse skerbi in terpljenje tega sveta. . . Vedni boj sè sovražniki tvojega zveličanja je težak; toda serčnost, duša moja, boju sledi zmaga, in veselje zmage bo večno; nebesa so tvoje plačilo! Bolečine in bolezni martrajo sicer to

moje telo in neizprosna smert me sicer vedno straši; toda serčnost! vse terpljenje tega življenja mine in smert mi mora odpreti vrata nebeška.

Upanje na nebesa pa ne daje človeku le moči in serčnosti, temuč osladi tudi vse terpljenje in vse bridkosti življenja. En pogled proti nebu, in naše serce je polno veselja in tolažbe. „Veselite se v upanju!“ piše sv. apostelj. Le še prav kratka pot in na koncu ste; le še malo serčnosti in zmaga je dobljena; le še malo poterpljenja in šli boste v veselje svojega Gospoda. „Ako se ti zdi delo težko, misli na plačilo!“ piše sv. Avgustin. Sv. Jeronim pa pravi: „Upanje na plačilo je tolažba pri delu“. Mislimo tedaj večkrat na nebesa, ozrmo se v bridkosti večkrat proti nebu in potolaženi bomo.

III. Nobena reč ne daje vernemu človeku večih moči kot upanje na nebesa; nobena reč mu ne daje več serčnosti in moči zoper skušnjave, terpljenje in vsako žertev. To nas uči sv. vera in spričuje življenje svetnikov.

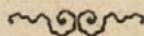
Terpljenje je, kaker smo že slišali, zastava večnega življenja. Neštevilno kristjanov se je že pogubilo, ker so bežali pred terpljenjem in so polzko pot sreče, ali pa sè strupenimi cveticami posuto pot veselja tega sveta nastopili. Za izvoljenega je terpljenje in so križi in nadloge tega sveta seme za nebeško veselje in mera večne blaženosti; vse to bo enkrat tehta na tehtnici večne pravičnosti, da bo vsak po svojem zasluženju poplačan. Vsi, ki bodo stanovitni ostali, bodo prejeli krono življenja, neizmeren zaklad veselja in nebeške blaženosti. Kako oserčevavna misel! Ta misel mora razširiti naše serce in užgati našo gorečnost, da nas terpljenje ne bo poterlo in da bomo stanovitni ostali in nebesa sè silo potegnili k sebi.

Poslušajmo neketera spričevanja svetnikov in poglejmo, koliko moč in serčnost jim je dajala misel na nebesa v terpljenju in boju. Poglejmo na pervega marternika sv. Štefana. Njegovi sovražniki so ga prignali pred sodbo in Judje so z divjim vpitjem zahtevali njegovo smert. Pa ta nevarnost njega ne prestraši, stanovitno brani svojo vero, neustrašeno očita svojim sodnikom njih hudobije in voljno pusti, da ga s kamenjem pobijejo. Od kod ta serčnost? On je videl nebesa odperta in ta pogled mu je dajal neustrašljivo moč, serčnost marterništva. Pogled v nebo je pridobil sv. Štefanu paljmo zmage, in kaker

njemu, je ta pogled dajal tudi neštevilnim drugim vojščakom Kristusovi. moč in stanovitnost. Sveti puščavniki, ki so iz ljubezni do Kristusa bežali pred svetom in posvetnim veseljem, so vsi radi premišljevali nebesa. Akoravno so prebivali v jamah in duplinah, so si svojo prostovoljno ječo vender tako vredili, da so mogli vsaj skozi majhino špranjo gledati proti nebu. Drugi so šli na visoke gore ali so stali na stebreh, da so bili bliže nebesam in so jih mogli tem lažje premišljevati. Vsaka pobožna duša dobi pri pogledu na nebesa moč in tolažbo. Predno so v Rimu poznali sv. Ignacija, so ga imenovali: „Tistega moža, ki se vedno proti nebu ozira“ in svetnik sam je rekel: „Kako mi je zopern svet, ako nebesa premišljujem!“ — Ako je sv. Frančišek v zamaknjenju gledal v nebo, je zaklical: „Sreča, katero pričakujem, je tako velika, da za me terpljenje v veselje in sladkost spremeni“. Sv. Martin je na smertni postelji svoje učence prosil, naj ga puste tako ležati, da bo mogel v nebesa gledati.

Pa na svetu so ljudje v dva tabora razdeljeni. Eni se ozirajo v nebo in upajo v nebesa priti; drugi še ne mislijo na nebesa in tudi upanja ne morejo imeti, da bi v nebesa prišli. Pervi žive sveto, srečno, imajo tolažbo v bridkostih na svetu, tamkaj gori pa jih čaka večno zveličanje. Drugi pa nimajo že tukaj ne moči, ne čednosti, ne tolažbe in se bodo vekomaj pogubili.

Ozirajmo se tedaj večkrat v nebo, v bridkostih, v skušnjavah, v molitvi gori povzdigujmo svoje oči. O da bi vsi, ki terpe, svoje oči v nebesa povzdigovali, gotovo bi bili potolaženi!

Življenje sv. Ferdinanda III.

Leona in Kastilije kralja, tretjerednika sv. Frančiška.

P. S. Z.

Ureditev Sevilje. Neizpeljani načerti. Smert Ferdinandova.

Mnogo je bilo truda in mnogo skerbi, preden je Ferdinand postal gospodar Sevilje. Najbolj je to čutil on sam, ker je bil povsod sam zraven in delil z vojaki veselje in terpljenje, mnogo pomanjkanja in mraz in vročino. V največje nevarnosti je šel

povsod sam. Vsem je postal vse. Ni čuda, da si je pri tem svoje nikedar posebno terdno zdravje še bolj zrahljal. Pa trudil se je nadalje.

Seviljo vzeti je bilo težko delo; nič manjše pa ni bilo ono, ki je slavni zmagi sledilo. Treba je bilo na novo vrediti mesto in vso pokrajino.

Ferdinand je oskerbel svojo kraljevo stolico, bratu Alfonsozu je dal zlati stolp. Za mestnega poveljnika je postavil don Rodriga Gonsalesa; Dominga Munjosa pa za verhovnega poglavarja vse Andaluzije. Obdaril je tudi viteške redove, plemenišaše, poveljnike z vojaki vred, vse po kraljevo. Mnoge, ki so se v vojski odlikovali, je povzdignil v viteški stan; nikoger ni prezerl, še celo mavrovskemu knezu Granadskemu je dal za njegovo pomoč v vojski poseben gerb.

Naselil je, kaker poprej Kordovo, tako sedaj tudi Seviljo s kerščanskimi prebivavci in preskerbel, da je tudi na to v mestu cvetela lepota in se gojila znanost in vmetnost. Dal je mestu posebno pravo, mnoge pravice in prostosti. Ustanovil je tudi oblast, ki je imela skerbeti za morske ladje. Vredil je cerkvene razmere, imenoval s papeževim privoljenjem za seviljskega nadškofa svojega sinu Filipa, ki se je pa kmalu ti časti odpovedal. Cerkvi je zagotovil dobre letne dohodke, ravno tako je skerbel tudi za razne redove.

Ko je vse to vredil, je mislil na daljnje vojskovanje. Sklenil je osvojiti še ostali del Andaluzije, potem pa iti z vojsko čez morje pomagat svojemu sorodniku sv. Ludoviku, francoskemu kralju, ki se je vojskoval proti Saracenom, pa je bil potolčen in vjet pri mestu Damieti. Ferdinanda je Ludovikova nesreča silno bolela, pa pomagati mu ni mogel, ker je bil čas njegovega življenja za to prekratko odmerjen.

Ravno tako bi bil rad rešil kristijane v Maroku. Ti so bili silno stiskani. Vladar Aljmohadov Aljmamun jim je bil precej naklonjen in je Ferdinandu tudi obljubil, ker mu je ta v vojski pomagal, da jim bo dal obilne prostosti. Pa ostalo je večinoma le pri obljubi, ker mohamedani sploh ne pustijo, da bi se kristijanom priznale kake pravice. Največ so za stiskane kristijane v Maroku storili frančiškani in za njimi dominikani.

Honorij III papež je nastavljal za škofa dominikana Dominika, ki so ga pa mahomedani vmorili. Za njim je prišel frančiškan

Agnelj, potem Lupus od l. 1246 dalje. Če so kristijane prej terpeljeli v Maroku, pravic jim pa niso dali, so jih po vzetju Sevilje naravnost sovražno in kruto preganjali. Pomagati tu ni mogla lepa beseda papeža Inocencija IV, ne njegove grožnje, poseči bi bil moral vmes Ferdinandov meč.

Vsi so bili za vojsko. Admiralj don Rajmund je pripravil nove ladje in jih peljal na maroško obrežje, kjer je pustošil zemljo. Na suhem je pa Ferdinand vzel l. 1250 in 1251 vsa mesta in kraje, razen Granade, ki jo je 240 let pozneje pridobil drugi Ferdinand,, ki se je imenoval Katoliški, l. 1592.

Naš Ferdinand je torej zveršil velikansko delo. Pridobil je velik del Španije, ki je bil nad 500 let v mavrovski oblasti zopet za kerščanstvo. Mavri so spoznali, da vse nadaljne vojne priprave Ferdinandove veljajo Maroku. Polastil se jih je nov strah; saj so dovolj skusili, da proti Ferdinandu ničesar ne morejo. Kristijani v Maroku so se veselili rešitve, sv. kralj Ludovik je upal na oslobojenje, katoliška cerkev je bila vesela, da bo mogla tudi v Afriki zopet širiti večne resnice. Ladje so bile oborožene za odhod, vojska pripravljena, pa poveljnik je ležal na smert bolan v Sevilji. Preveč se je bil trudil, premalo skerbela za svoje zdravje; šibko telo je odpovedalo službo, junaška roka je morala odložiti zmagovalni meč, vodenica je zahtevala svojo žertev, Ferdinand mora, namesto v Afriko po nove zmage, ležati na bolniški postelji in misliti na smert. Spoznal je, da se mu je približal konec na tem svetu, pa vstrašil se tega ni.

Saj se je pripravljaj na smert celo življenje, saj se je bil posvetil popolnoma Bogu in povesod iskal le njegovo čast. Ko je čutil, da se mu bliža zadnja ura, je mirno in previdno najprej poskerbel za dušo. Opravil je sv. spoved pri svojem dušnem vodniku Rajmundu, škofu Segovskem, in prosil za sv. popotnico. V obilnem spremstvu tedaj v Sevilji zbranih škofov in družih cerkvenih dostojanstvenikov je prinesel škof Rajmund v slavnostni procesiji Najsvetejše v bolnikovo izbo. Ko se je procesija približala, je Ferdinand vstal iz postelje kljub velikim bolečinam, ki mu jih je delala vodenica, pokleknil je na tla, v znamenje pokore dejal vervco okoli vratu, vzel križ v roke in premišljujoč Jezusovo terpljenje in smert, klečal pred Najsvetejšim. Potem glasno izmoli sv. vero, imenuje se v svoji glo-

boki ponižnosti največega grešnika in očitno prosi Boga odpuščenja grehov. Na to poprosi sv. popotnico. Oči oberne na sv. hostijo, in pobožno prejme sv. Rešnje Telo.

Po zahvali ukaže, naj mu slečejo kraljevo obleko in odlože znamenja kraljeve časti. Potem pokliče vse svoje pred se. Razen sina Sanča, ki je bil nadškof v Toledu in hčere Berengarije, ki je bila nuna, so se zbrali vsi bratje, sinovi in hčere, žena Joana z otroci, plemenitaši in vitezi.

Ko vidi svoje drage okoli sebe, pokliče najprej sinu Alfonza, svojega naslednika, k postelji, na to kraljico, sinove in hčere po versti in da vsakemu svoj zadnji očetovski blagoslov. Na to se oberne zopet k svojemu nasledniku in ga lepo uči in opominja, kako naj vlada. Priporoči mu vse otroke, ki so njegovi bratje in sestre in prosi, naj spoštuje kraljico ko mater. Opominja ga očetovsko, naj se opira na skušene može, naj ne krati nobenih mestom, krajem, cerkvam in drugim podeljenih pravic. „Če boš tako ravnal (kaker sem ti povedal in naročil), bo prišel obilen blagoslov na te, ako ne, pa prokletstvo“. Na te besede je moral Alfonz odgovoriti: Amen t. j. tako naj bo. Potem pa Ferdinand še pristavi: „Moj sin, vidiš, da si na zakladih, podložnih in imetju bolj bogat ko katerikoli drugi kersčanski kralj; skerbi, da boš vse dobro obernal. Priden bodi, ki imaš toliko pomočkov dobro delati“.

Ko je tako vse vredil, je obernal svoje misli proti nebesam in prosil Boga, naj sprejme njegovo dušo v društvo svetnikov. Zahvali se za prejete dobrote, daruje dušo Bogu, prosi okoli stoječe odpuščenja, če je koga razžalil, in drugi so na to jokaje prosili njega odpuščenja.

Potem vzame gorečo svečo v roke in moli: „Gospod Jezus Kristus, Odrešenik moj, nag sem prišel na svet, nag se vračam v zemljo, sprejmi mojo dušo. Zavoljo zaslužnja svojega najsvetejšega terpljenja naj ti dopade postaviti jo mej svoje služabnike“. Sveča mu omahne, konec se bliža. Prosi naj molijo glasno litanije vseh svetnikov in zapoje „Te Deum“. Mej petjem povesi glavo, zapre oči in izdihne dušo. Bilo je to v noči od četrtega na petek 31. majnika 1252. leta.

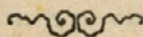
Vsa Španija je žalovala in vsa sosedna kraljestva ž njo. Vmerl je, kaker so ljudje sodili, mnogo prezgodaj. S kristijani so obžalovali Ferdinandovo smert tudi moslemi. Ibnalahmar je

zapovedal splošno žalovanje v celem svojem kraljestvu in odredil celo, da je šlo vsako leto sto vitezev peš na Ferdinandov grob, kjer so nažgali težke voščene sveče, ki so jih prinašali s seboj. Ta navada je ostala do padca Granade, tedaj celih 240 let. Zakaj so tudi nasprotniki skazovali čast velikemu kralju kerščanstva? Gotovo zato, ker je bil značajan mož, ki se je odločno potegoval za resnico in pravico, pa je pri tem tudi v zmoti živečim izkazoval vedno pravičnost in vsmiljenje. Spoznali so pa Ferdinandovo velikodušnost in modro previdnost popolnoma še le po njegovi smerti. O tem bomo k sklepu nekaj povedali.

Ferdinanda so pokopali s kraljevimi častmi, pa oblečenega ne v kraljevo, ampak v obleko tretjerednika sv. Frančiška. In pokopali so ga v Marijini cerkvi pred Marijinim aljarjem; v rakev so mu pa deli majhin kip Marije device, ki mu je bil v življenju najljubši; saj je bil ko tretjerednik vedno poseben častivec Marijin.

Ferdinandov sin in naslednik Alfonz, ki je bil učen, pa za vlado ne spreten, mu je dal nekaj let po smerti napraviti novo zelo lepo kersto (sarkofag). Poleg Ferdinanda je dal postaviti iz Las Huelgas sem preneseno kraljico Beatriko, svojo mater.

Očetu je dal narediti sledeči napis v latinskem, kastiljskem, hebrejskim in arabskem jeziku: „Tukaj počiva Ferdinand vzvišeni kralj Kastilije, Toleda, Leona, Galicije, Sevilje, Kordove, Murcije in Haena, ki je osvojil celo Španko, najzvestejši, najresničniši, najhrabriši, najpravičniši, nad vse podvzeten in krepak, najradodarniši, najpoterpežljiviši, najpobožniši, najponižniši, v strahu in službi božji najgorečniši, on, ki je napravil vedno gotov konec prevzetnosti svojih sovražnikov, on, ki je pomagal prijateljem do zaslužene slave, on, ki je odtergal poganskim rokam mesto Seviljo, glavo in mater cele Španije in jo nazaj dal kerščanskemu bogoslužju. Tam (v Sevilji) je plačal naturi svoj davek in zaspal v Gospodu zadnjega majnika leta 1252“.

Bl. Bernardin Foški,

spoznavavec 1, reda. *)

Frančiškanski red obhaja na leto tri Bernardine; namreč sv. Bernardina Sijenskega 20. maja, bl. Bernardina Feljterskega 28. septembra in bl. Bernardina Foškega, 7. novembra. O prvih dveh si že mnogo bral, bogoljubni bravec, v „Cvetju“; tretjega bomo zdaj na kratko opisali.

Bernardin Foški je bil sin bogate in plemenite rodovine Amiči; rojen je bil v Fosi pri mestu Akvili v južni Italiji. Učil se je na visokih šolah v Akvili in potem v Perudži. Ko je v tem mestu pridigal sloveči sv. Jakob Marški, je tudi Bernardin poslušal njegove pridige, ki so ga tako presunile, da je sklenil zapustiti plemstvo, bogastvo in časne časti in stopiti v siromaški frančiškanski red. Leta 1445. ga je sam sv. Jakob Marški preoblekel ter mu po slovečem pridigarju sv. Bernardinu Sijenskem dal redovno ime Bernardin. In po zgledu sv. Bernardina Sijenskega je tudi on rasel v učenosti in pobožnosti.

Ko je končal vse šole, so ga v mašnika posvetili ter mu pridigarsko službo izročili. Pridigal je v Italiji, Daljmaciji, na Hervaškem in v Bosni, kjer je veliko storil za zveličanje duš. Leta 1464. so ga v Asizu na generalnem kapiteljnu izvolili za provincijalja čez samostane v Daljmaciji in Bosni. Tu je bil predstojnik od leta 1464 do 1467; ko tak je pomiril italijanske frančiškane s hervaškimi, bosensko provincijo je združil z daljmatinsko, in vredil redovniško življenje.

Leta 1467. se je vernil v Italijo, kjer so ga izvolili za verhovnega oskerbnika vsega frančiškanskega reda pri rimskem sedežu. V Akvili so mu dvakrat ponudili škofijo, in papež sam je želel, da bi sprejel to škofijo, ali on ga je pregovoril, da je drugega imenoval. — Bl. Bernardin je želel živeti in vmreti ko ponižen in siromašen sin sv. Frančiška.

Za zveličanje duš se je trudil do svoje visoke starosti, in dasiravno je prav malo spal, se skorej vedno postil, se bičal, peš hodil na daljna pota, je vender včakal visoko starost 83 let. Vmerl je v Akvili 29. novembra 1503 in papež Leon XII. je leta 1828. poterdil njegovo nepretergano češčenje. P. A. F.

*) Winkes, Seraphischer Tugendspiegel, 7. Nov.

L' Aureola Serafica, 7. novembre.

Breviarium Romano-Seraphicum, 7. Nov.

Bl. Bernardin Feljterski.

P. B.

XV. Poglavlje.

Ni ves umerl!

„Monti“ niso naprava za denes do jutri. Najprej so globoke korenine pognali v Italiji, potem so se po vsem omikanim svetu razširili.

Papeži so jim bili od začetka in nadalje trajno zaščitniki. Sikst IV. je vstanovil „mont“ v Savoni (1484). Innocencij VIII. je poterdil „mont“ v Mantovi. Kesneje je Julij II. odperl „mont“ v Bolonji, „da bi — pravi bulla — preprečil zlo, izhajajoče iz oderuštva, ki z njim judje tlačijo bolonjce“. Rim je dobil svoj „mont“ l. 1539 na prigovarjanje Janeza Kalva iz reda manjših bratov; Pavel III. je zavod poterdil in Pij IV. mu je podelil razne pravice (privilegije). O rimskem „montu“ piše Čeretti, da: „Ni le tergovcem in vbozim na korist, temveč je tudi vrelc, ki na posodo jemljejo iz njega proti zastavi ministri in visoka gospoda, celo knezi.“ Ta „mont“ se je poleg bolonjskega najbolj povzdignil. Posojila do trideset skudov so bila brezobrestna; pri višjih se je plačevalo po dva odstotka. V cvetu je ta „mont“ bil do velike francoske revolucije. —

Dandanašnji je v Italiji okrog šest sto „montov“, ki imajo več ko petdeset milijonov lir izposojenih ter več milijonov zastav shranjenih. *)

*) Bolonjski »mont« je imel l. 1795 dva milijona svojega premoženja in prav toliko vlog. In več drugih »montov« je bilo v blizu prav tako sijajnem položaju.

Pa prišla je poskušnja ob francoskem zasedenju. Bonapartovi generali so, vzemši mesta, povsodi vgrabili »montovsko« premoženje, da, celo zastavam v skladiščih niso prizanesli.

Vender žilavost in življenjska sila »montov« je tolika, da so jih po odhodu francozov zopet vstanovili.

V naslednjem nekaj vladne statistiko. Bolonjski »mont«, ki je, na novo vstanovljen, jel delovati z glavnico sto trideset tisoč lir, je imel l. 1890 eden milijon sto petnajst tisoč sedem sto eden in trideset lir. — Šest drugih »montov« je imelo tudi, kakor v Bolonji, višje premoženje ko eden milijon. — Rimski je imel dva milijona osemsto in deset tisoč štiri in šestdeset lir; paléremski tri milijone pet sto pet in dvajset tisoč sto pet in osemdeset; milanski štiri milijone sto deset tisoč sto in devet in petde-

Iz Italije so se „montje“ razširili skoraj v vse druge evropske države, zlasti v Belgijo, Holandijo, Francijo in Nemčijo. Godilo se je to brez sodelovanja frančiškanov. Zato pa jih je, da si je ostal temelj isti, venderle malo dosegalo misli Bernardinove. Vsaka vstanovitev je bila vrejena po duhu svojega vstanovitelja. In, kljub temu, da je cerkveni zbor tridentinski (v XXII seji) naročil, da imajo biti „monti“ pod škofovim nadzorstvom, je pozneje večina teh zavodov prišla v roke svetovne oblasti. Neketeri so se povzdignili do velikanskega delokroga.

Na Nizozemskem je (od strani cerkve) bil prvi „mont“ vstanovljen 1534 v Ejpernu (Ypern); druga mesta, kaker Brügge 1572, Lille 1010, so ta zgled posnemala. Veliko je storil nadškof mehlinski (Mecheln). Dosegel je, da je nadvojvoda Aljbert, španski namestnik, prepovedal zastavljanje lombardom. Na to so nastali „monti“ v Brüsslu 1619, Antverpnu 1620, Gentu 1622. — Dandanašnji je v Belgiji okoli dvajset „montov“ ko mestnih zavodov.

Na Francoskem se „montje“ niso tako kmalu in v tolikem številu vpeljali, kaker na Nizozemskem, da si so se tudi tu čez vso deželo razširili; najprej so nastali seveda na jugu, v krajih, ki so pogosto z Italijo občevali. Pervega je neka pobožna družba vstanovila l. 1577 v Avinjonu. Druga mesta so sledila (Beaucaire 1588, Aix 1635, Tarascon 1676 in dr.). Pariški „mont“ je l. 1777 vstanovil kralj sam. Revolucija je od-

set; turinski pet milijonov sto eden in petdeset tisoč petnajst lir. Naposled dženovski združen s hranilnico je imel pet milijonov tri sto devet in sedemdeset tisoč štiri sto dvanajst lir lastnega premoženja.

Vender vse te lepe glavnice pri tolikem iskanju posojil še ne zadostujejo. Montje si morejo drugod še izposojevati denar, plačevaje obresti, ki potem padejo na njih izposojevalce.

Padovanski »mont« ima vedno okoli šest sto tisoč lir sam na posodo, ki ga stanejo na leto od dva in dvajset do pet in dvajset tisoč lir. Očitno je, da tisti dan, ko bo »mont« sam imel teh šest sto tisoč lir, da bo mogel dajati isto število posojil, od izposojevalcev pa bo lahko terjal pet in dvajset tisoč lir menj. Znižal bo lahko obresti.

Doslej mora sprejemati ta »mont«, kaker vsi drugi, vloge. Pa prišel bo dan, ko se jim bodo glavnice namnožile z diferenco mej obrestmi, ki jih plačujejo in ki si jih dajo plačati. In tedaj bodo mogli obresti znižati in dajati tudi majhina brezobrestna posojila. Zato pa sedaj še ne smejo razdeliti vsega vsakoletnega čistega dobička za dobra dela.

stranila vse „monte“. L. 1804 je bil v Parizu „mont“ na novo vstanovljen. L. 1883 pa jih je bilo na Francoskem že dva in štirideset. Pariški je največji te verste zavodov; ima dve podružnici. Deluje pa z vlogami.

Tudi Nemčija je dobila „monte“. Res, da so bile že v začetku petnajstega stoletja v raznih mestih velike banke, ki so proti zastavi ali poroštvu posojila dajale, ali dobiček je tekel v mestno blagajno; ni služil dobrodelnim namenom. Še le h koncu šestnajstega stoletja (1591) je bila v Augsburgu vstanovljena zastavljavnica sè samo dobrodelnim namenom. Temu zgledu so sledila druga mesta, kaker Nürnberg (1618), Hamburg 1650. Dandanašnji je v Nemčiji okrog šestdeset „montov“, ki so večinoma mestni zavodi, le nekateri so državni.

Koliko je „montov“ v naši Avstriji, in kateri so bili prvi, (sram nas bodi!) res ne vemo. Dunajski „mont“ je bil vstanovljen l. 1707; še l. 1829 je posojal proti deset do dvanajst odstotkov. Goriški „mont“ je pričel delovati l. 1753. (Že zgodaj so se naselili, pripoveduje zgodovina mesta, judje v Gorici, ki so osnovali svojo zastavljavnico. Ker so zahtevali previsoke obresti, se je ljudstvo vzdignilo zoper nje in vlada je morala določiti, da smejo judje od meščanov zahtevati k večjemu petnajst, od kmetov pa dvajset od sto. — Ko so l. 1564 pregnali judje iz Tersta, so jih izpodili tudi iz Gorice, ali brez uspeha).

Razširili so se „montje“ celo v protestantovske dežele, vendar s tem razločkom, da ondi niso dobrodelne naprave, ampak „kšeft“. Majhinih posojil ne dajejo, ali pa zahtevajo za majhina posojila višje obresti, češ, za velik kaker majhin posojilni znesek treba iste pisarije. — Dobrodelni frančiškanski duh je veliko bolje umela Rusija.

Le Anglija in združene države so, ki „montov“ iz meržnje do katoliške cerkve niso sprejele. Ko je bila Anglija še katoliška, je kaker smo slišali, neki londonski škof vstanovil „mont“; ko je zabredla v razkol in protestantovstvo, je pa pozabila na tisti zgled.

Sedaj, da bomo vedeli še bolj ceniti Bernardinove zasluge, oglejmo še notranji razvoj „montov“, povejmo, kako so prav „montje“ pot pripravljali hranilnicam *) naših dni in modernim bankam.

*) Hranilnice sprejemajo denar kot vloge in dajejo zato »hranilnično knjižico«, obrestujejo denar in ga izplačajo berž na vložnikovo zahtevo.

„Montom“ je bil predvsem potreben denar; čem več denarja je bilo na razpolago, tem več posojil in tem več dobrega se je lahko storilo.

Glede virov, iz katerih so „montje“ zajemali življenjsko moč, so se zgodile nekatere spremembe. Pervotno se je terkalo, da se je spravila skupaj glavnica, na darežljivost kristjanov.

Že l. 1611 je francoz Delester (Delestre) nasvetoval, naj bi se ustanovili zavodi, v katerih bi mogli priprosti ljudje svoje prihranke naložiti na obresti. Do ustanovitve takih zavodov pa je prišlo komaj pred dobrimi sto leti. — Pervi namen hranilnic je torej: varčevanje. V novejšem času so ti zavodi na svoj poglavitni namen večinoma pozabili — iščoč pred vsem svoj dobiček. So pa tudi dandanašnji hranilnice, ki so ostale prvotnemu svojemu namenu zveste.

Banke. Ime je nastalo v Italiji, kjer je v srednjem veku od križarskih vojsk cvetela trgovina.

Sledove tega, kar imenujemo banke, najdemo že v starem veku. Vendar pa bank po naših pojmih v starem in tudi srednjem veku ni bilo.

Banke so denarni zavodi svoje verste, katere naš čas sè svojimi industrijskimi, trgovskimi in obertnimi zahtevami nujno potrebuje. Povspele so se nenavadno v devetnajstem stoletju. Njih delokrog je dandanašnji zelo obširen. Sprejemajo in obrestujejo denar kaker hranilnice (depozitne banke); posojajo denar na obresti (kreditne banke); posojajo denar podjetnikom in posestnikom proti zastavi (hipotečne banke); izdajajo z državnim dovoljenjem »bankovce« (Notenbanken, Zettelbanken): preskerbujejo kupčijo in predajo (krožne ali džiro-banke), rešujejo menjice pred rokom in si za ta posel odtegnejo obresti (Eskontne ali diskontne banke); posojajo denar proti zastavi v zlatu, srebru, dragocenosti, ali celi trgovini [lombardne (prometne) banke]; rešujejo vknjižene dolgove, da potem posestnik plačuje letno rento (rentne banke); širijo vrednostne papirje (emisijske banke)! zavarujejo srečke. . . Kratko: banki je za velik dobiček, kjerkoli in koderkoli. Namen, ki si ga stavijo banke: obogatjenje na stroške bližnjega — je načelno nespravljev s kerščanstvom. — Tu bi bilo treba duha bl. Bernardina Feljterskega in banke, ki sedaj tlačijo človeško družbo, bi bile občnemu blagru v prid, ne le posameznim.

Banke starega in srednjega veka so bile hranilnice in menjalnice. Moderne banke pa so posredovalnice plačilnega in kreditnega prometa.

Do časa križarskih vojsk je bil bankir skoraj izključno menjavec denarja. Ti so imeli na tergih svoje mize. Od miz (»banca«) so dobili svoje ime. V Dženovi n. pr. se že v 12. stoletju imenujejo »bancheri«. Poznejši bankirji niso samo menjavali, temveč tudi denar v shrambe jemali. Na zahtevo pa je moral bankir vrniti isti znesek. Poleg teh bankirjev nahajamo v tistem času posebne trgovske banke. Tergovec je pri banki vplačal znesek, katerega pa ni smel pozneje sam vzdigniti, temveč ga je dal zapisati na ime svojega trgovskega prijatelja - prodajavca v poravnavo dolga, ki ga je bil s kupčijo pri njem naredil. Ker je začel s tem pripisovanjem in odpisovanjem denar krožiti, so dobile te banke ime »džirobanke« t. j. krožne banke.

Banke niso nič družega kaker denarna trgovina. Kaker imamo tergovce z blagom, tako tudi tergovce z denarjem, to so bankirji,

S pomočjo nabrane miloščine, letnih prispevkov, daril ter zapuščin je „mont“ pridobil za svoje delovanje potrebno lastno glavnico. Da se je ta ohranila in ne zmanjšala, so se stroški zvernili na izposojevavce, z nalaganjem zmernih obresti. Ali sprevidelo se je prav kmalu, da se po tem potu ne bo spravilo skupaj tolike glavnice, da bi bilo mogoče vstreči vsem posojila potrebnim. Zato so „montje“ jeli sprejemati sami denar na posodo, — vloge! Ljudje, ki so prinašali svoje prirhanke, so zato prejeli obresti. Za svoj denar pa niso bili nič v strahu, saj je bil zopet izposojen le na zastave, in vrednost teh zastav je bila jamščina za popolno varnost. Zato se ni videlo, kaker pogostoma dandanašnji pri hranilnicah in bankah, da bi se vložniki kedaj podvzivali vzdigovati svoj denar. In ker so „montje“ vživali zaupanje pri ljudeh, niso bili v skerbeh za prihodnost. Prav nič si niso prizadevali namnožiti svoje premoženje s tem, da bi vsakoletne preostanke h glavnici prišteli. Od ene strani so imeli denarja zadosti, in od druge strani so se bali, da bi se jim oderuštvo ne podtikalo, ako bi naklanjali zavodu preostanek od izposojevavcev plačanih obresti. Zato so vstrajali pri navadi, da se ima ves vsakoletni čisti dobiček razdeliti za dobra dela. Vse dobrodelne naprave, društva in bratovščine v kraju, kjer se je nahajal „mont“, so bile njegove darežljivosti deležne. Sem ter tje se je ta velikodušnost raztegnila tudi na vboge izposojevavce, dolžnike. Tako je n. pr. sijenski „mont“ („Il monte dei Paschi“), ki je bil ustanovljen l. 1568, razdelil do leta 1871 več ko eden in pol milijona mej vboge. Gospodarsko modreje bi bilo, ke bi bil iz tega denarja napravil rezervni zaklad (ali fond). Ali duhovi še niso bili dovolj pripravljeni, da bi bili um li priprosto in pametno misel. Prevelik je bil strah pred očitanjem oderuštva. Skraja, kaker znano, so delili in vračali obrestni prebitek. Sprevidevši, da je to navadno nemogoče, so ga darovali vbozim. Mejttem je ostal pozabljen prvi vbožec — „mont“ (imel je le dve sto al tri sto tisoč skudov glavnice). Naj bi bil raji ravnal po načelu: „Prima sibi charitas — Dobro vrejena ljubezen se začne pri sami sebi“, in skerbel, da si s prebitki namnoži glavnico; potem bi bil lahko znižal obresti in tako mnogo storil v podporo. Res, kar je „Il monte dei Paschi“ v preteklih treh stoletjih se šibko svojo glavnico storil, ni podceniti. Vender se to ne da

primerjati s tem, kar stori dandanašnji, ko si je nabral „reservni fond“, ki je znašal l. 1900 deset milijonov (vloge pa sto milijonov). Iz tega se razvidi približno, koliko denarja imajo meščani in okoličani sijenski na razpolago, koliko sredstev za delo, in kolik je razloček mej sedanjim in onim časom, ko je imel ta „mont“ le dve sto ali tri sto tisoč skudov, pa je moral s tem zneskom vstreči vsem potrebnim. — Ta čudoviti razvoj starega zavoda ni odpravil duha dobrodelnosti, ki ga oživlja od začetka. L. 1898 najdemo, da je sto pet in štirideset tisoč osem sto sedem in devetdeset lir obrnil v dobre namene. V tem številu je pet in dvajset tisoč lir, ki so se dale v nagrade za poljedelstvo. Nauk za naše čase: Mnoge banke dele, dividendo (deležje). Plačujejo jih dolžniki. Ke bi se odpravili, bi bilo lahko znižati obresti za toliko odstotkov, koliker znašajo „dividende“. —

„Montje“ so pot pripravljali modernim „bankam“. „Banke“ so zavodi nalašč za promet z vrednostnimi papirji.

Pri ljudstvih na nizki stopinji omike je v navadi zamena. Zamenjavajo si živež in druge take reči; ni pa tako pri omikanih narodih, kjer se je razvila obert. Kaj hočemo dati n. pr. tovarnarju za milijone šivank? Bog je odpomogel tudi ti potrebi človekovi s tem, da je vstvaril dragoceno rudo, velike vrednosti pri neznatnem obsegu, da jo je lahko spraviti in prenesti iz kraja v kraj; da je ne sne erja in se tudi malo obrabi; da se dá topiti in kovati in zopet razdeliti brez konca; in se ji naposled lahko vtisne tudi znamenje vrednosti. Vse te lastnosti so nagnile povsod ljudi, da so jo izvolili za sredstvo zamene. Kakor hitro se ljudstvo povzdigne iz neomike, ima tudi denar. Od kraja je kaka slaba kovina, pozneje zlato in srebro. Moč denarja je v prikladnosti za kupčijo. Dan za dnem iz roke v roko roma.

Napoljski „mont“, vstanovljen l. 1539, je prvi storil korak naprej, proti sedanjim bankam; v resnici se je tudi že imenoval „Banka di Napoli“.

Tedaj je bil denar — kovinski seveda, papirnatega še ni bilo, redek, tudi ni imel povsod postavne veljave. Ker so primešavali nekod zlatu in srebru nedrage kovine, niso takega denarja povsod sprejemali. Verhutega je bil pri večjih zneskih kovan denar neroden za prenos in pošiljatev. Pri napoljskem

„montu“ je prišlo nekomu koj v začetku na misel vpeljati mesto kovanega denarja vrednostne papirje. Temu je bilo tako. Vsak vložnik je torej pri napoljskem „montu“ dobil listek, kjer je bila zapisana vloga. Imenovali so tak listek „certifikat“ in tega je bilo mogoče prodati s tem, da je lastnik zaznamoval odstop na drugo ime. In tako so šli ti „certifikati“ iz roke v roko. Prepis je bila vedno pogodba mej dvema. Ali zgoditi se je moglo to le od strani „monta“. Taki „certifikati“ so bili zanesljiviši, kakor naši „šeki“ in bančni listki, ker je treba te pravočasno rešiti in pri tatvini ni mogoče tatu na sled priti. Napoljski „certifikati“ pa niso zastarali in tat ni imel od njih nobene koristi. *)

* * *

Dandanašnji je nakopičenje denarja v hranilnicah, v državnih in zasebnih bankah, v obertnih in tergovskih družbah splošno v navadi in, to vsakedo ve, v teh velikanskih denarnih nabiralnikih je nevsehljiv vir za delo in največja podjetja. Naša doba je po pravici ponosna na to. Ve li pa svet, komu ima to vse zahvaliti. Ve li, da bi brez bl. Bernardina Feljterskega in brez papežev in njih podpore, bili navezani še v dvajsetem stoletju na judovska oderuška posojila? Morali bi posnemati naše prednike in hoditi k judu prosit denarja in pustiti mu, da nas sleče, kakor mu drago. Kaker tedaj bi ne imeli nobene posojilnice, kjer bi si mogli izposoditi, in nobene hranilnice, kjer bi lahko denar naložili.

Bernardinu se imamo zahvaliti za razloček mej bankirjem in oderuhom, mej postavnimi obrestmi in oderuškimi ali goljufijo o priliki posojila. Zato čast, komer čast!

Bernardinovo delo je veliko ne le po misli, ki ga oživlja, po namenu, ki ga ima, po težavah, s katerimi se je imelo boriti, ampak tudi po vspehu, ki je sledil.

*) Napoljski »mont« ni sam iznašel teh »certifikatov«. Pri bankirjih v Napolju, katerih je bilo tedaj nad trideset, so bili že zdavno v navadi. Njih listki so bili pred sodiščem veljavni. Kaker hitro pa je jel »mont« izdavat »certifikate«, so ti pri ljudstvu imeli prednost.

XVI. Poglavlje.

Svetost, nadnaravni darovi, češčenje
bl. Bernardina v življenju in po smerti.

„Trupla svetnikov počivajo v miru; njih imena pa žive na veke“, beremo v cerkvenih molitvah. Njih imena živé na veke; imenujejo se od roda do roda; in cerkev sama skerbi za to sè slovesnim razglašenjem. —

Edna četvero lastnosti katoliške cerkve je, da je sveta. Sveta se pa imenuje ne le zato, ker je njen začetnik svet in ker ima svet nauk in svete zakramente, temveč tudi zato, ker je in bo vedno k svetosti napeljevala in vodila svoje otroke; ker je in bo vedno imela mej svojimi udi svetnike.

Kedo je svetnik?

Večkrat se kaka pobožna oseba imenuje svetnik, svetnica. Ali svet in pobožen v strogem pomenu ni isto. Vsak svetnik je pobožen. Ali vsak pobožni še ni tudi svetnik, ker le neka višja stopinja pobožnosti je svetost.

Ako se vsacega smertnega greha ogiblješ, si na prvi stopinji pobožnosti. Ako se varuješ tudi odpustljivega greha, si na drugi stopinji pobožnosti. Ako se ogiblješ tudi nepopolnosti, si na tretji stopinji pobožnosti. Ako se odlikuješ junaško (herojično) v čednostih, si na četerti stopinji pobožnosti ki zasluži ime svetost. Troje se zahteva za to.

Pervič, junaška vaja v samo edni čednosti ne zadostuje, ampak v vseh. Drugič, ne bi zadostovalo, da bi storil enkrat ali neketere krati kaj junaškega v posameznih čednostih; mariveč treba, da si natančen, jednakomeren, zvest in stanoviten ne samo v velikih rečeh, temveč tudi v majhnih in vsakdajšnjih. Tretjič je vedeti, da le na podlagi navadnega hrepeneja popolnosti ceno dobé nenavadna dela. Le pri tisti osebi, ki se v majhnih čednostih ter navadnem vestnem spolnjevanju svojih dolžnosti vadi in stori potem pri dani priliki junaško dejanje, ki zahteva velicega truda in zatajevanja, more o svetosti biti govor.

Le Bog sam ve, kedo živih je svetnik. Tudi je, dokler človek živi, prehod od dobrega v slabo, od slabega v dobro vedno mogoč.

Kaj pa o rajnih? Toliko moremo reči, da je neprimerno mnogo več svetnikov v nebesih, kakor jih je v koledarju; bi žalostno bilo, ke bi jih ne bilo več, kakor le tisti, ketere cerkev slovesno razglasi (— da si je za svetnika razglasiti veliko več, kakor reči, da je kedo zveličan. Za zveličanje zadostuje smert v stanu milosti božje).

L. 1587 je papež Sikst V. (s pismom „Immensa aeterni Dei“) vstanovil poseben odbor ali kongregacijo, katere naloga je, preiskovati o svetosti tistih rajnih, ki naj bi se slovesno razglasili za svetnike. Izid preiskave more biti različen. Ravnanje cerkve je to-le: Za svetost brez spričanih čudežev po smerti (— te ima cerkev za priče o svetosti in dokaz, da je rajni zdaj v nebesih res poseben prijatelj božji in vreden, da ga verni časté —) podeli le pridevek „častitljivi“; z dvema čudežema, „blaženi“; in sè štirimi čudeži „svetnik“. „Častitljivega“ je dovoljeno zasebno častiti in na pomoč klicati, ne pa še očitno v cerkvi; „blaženi“ se sme le na neketerih določenih krajih očitno v cerki častiti in na pomoč klicati; „svetnik“ pa povsod. — Po tem pojasnilu obrnimo se zopet k našemu Bernardinu!

* * *

L. 1871 je izešla v tisku debela knjiga (569 str.), ki nam podaja preiskavo o čednostih našega blaženega. Mi bomo tu le v pregledu spregovorili o njegovi svetosti.

Omenili smo že dve pglavitni potezi Bernardinovega značaja, odločnost in vstrajnost. Dve drugi taki splošni potezi ste preprostost in mirnost. Te dve čednosti ste, v katerih se v lepem soglasju strinjajo vse druge čednosti; te dve ste, iz keterih si razlagamo vse njegovo junaštvo in vso svetost.

V čem je tedaj obstala njegova preprostost, ki mu je bila kakor prirojena? Nič ni bilo na njem prisiljenega. — Kazal se je na zunaj, kakrššen je bil v svojem notranjem. Z isto lehkoto se je gibal iz nasprotja v nasprotje. Vedno je bil gospod nad seboj. In mirnost ga nikoli ni zapustila.

Nekje so mu neki zarobljenci postavili neko smerdljivo reč na leco. Bernardin komaj nastopi, že čuti ta duh. „Bratje moji — je rekel — nekedo je prinesel šopek dišečih cvetlic. Jaz se mu ne bom zahvalil, Bog ga bo plačal; zakaj, so raz-

žaljenja, katerih on nekaznovanih ne pusti. Naj na to misli, opomnim dotičnega“. Rekši te besede, je pridigal potem kaker po navadi, ne da bi kazal kako nevoljo, prav tako, kaker da bi imel poleg sebe res šopek cvetic. — In spomnimo se prizora v Mantovi, ko ga je poklical pred se vojvoda. Na leci je germel zoper oderuha in sokrivce. Mirno pa se je približal in razložil reč pred vojvodo. — Drugod mu prepovedo pridigovanje, preganjajo ga razni nasprotniki, preženó ga iz mesta; on se za to ne zmeni. Nespremenljiv mir prebiva v njegovem sercu.

Kje si je pridobil to gospodstvo nad seboj. Od kod jemal to moč, ko vemo, da nam dela težave najmanjše zatajevanje? To skrivnost je iskati v globoki ponižnosti, v zvezi z nepretergano molitvijo. — Rabil je talente, ki mu jih je Bog dal, kaker da bi moral vse sam storiti in bi bilo vse od njega samega odvisno; ni se zanašal na slep slučaj, ni pričakoval nepotrebnih čudežev. Od druge strani pa je bil v sé nezaupljiv, vse upanje je stavil le v Boga, k njemu je molil, njega prosil blagoslova. Slišali smo o njegovi marljivi pripravi na misijonsko službo in vemo, da se do smerti ni nehal učiti. In vender ni dal nič na svoje znanje. Rekel je, da se bolje z molitvijo pripravi na govor, kaker z učenjem (*Dicebat melius componi oratione quam studiis*). Varoval se je dveh zelo pogubljivih skrajnosti, v katerih mnogi grešé, namreč, tisti, ki se ne ganejo, ali skoraj nič, in vse pričakujejo od Boga; in tisti, ki se pehajo, kaker da ne bi prav nič od Boga pričakovali, ali kaker, da ga ne bi potrebovali.

Do molitve je razodeval Bernardin že v novicijatu veliko veselje. V Mantovi je opazil, da pater Sikst pred časom zapušča postelj v pripravo na jutranjice. Hotel ga je posnemati. Le, ker mu je p. Sikst, njegov dušni voditelj, rekel, da naj ne stori nič nenavadnega brez njegovega posebnega dovoljenja, je to opustil. Pozneje si je pa tako dovoljenje pridobil. — Težko bi bilo povedati, s koliko pobožnostjo je molil. Kako visoko je stavil molitev, se pa lepo razvidi iz neke njegove pridige, ki jo je imel v Dženovi *). Govoril je sè serdom zoper neslogo,

*) Že večkrat smo v popisovanju življenja bl. Bernardina navedli odlomke iz njegovih pridig ali sploh njegove besede pri ti ali oni priliki. Kako nam je bilo to mogoče, ko smo vender terdili, da se njegove pridige niso spisane

sovraštvo, krivičnost, oderuštvo ter razuzdanost v življenju. Končal pa je z besedami: „Spomni se, o Dženovsko plemenito mesto, stare visokosti, s ketere si dandanašnji padlo. Druge krati si svoje gospodstvo raztezalo do mej Evrope in Azije; tvoj je bil Herzones in Pera, carigrajskih kristjanov zadnje zavetje; gospod otokov Lezbos in Skio, si razprostiralo svoje peruti nad vsemi drugimi pokrajinami; in glej, zdaj si tako majhino in zaperto v svoje obzidje. Spoznaj v tem pravično kazen svojih grehov, svoje nesloge in svoje notranje razcepljenosti. Iz dna serca te pomiljujem; pomagati pa ti morem le sè svojim slabim glasom ter solzami, ki jih nad teboj jokam. O! da bi moje solze mogle biti še obilnije ter dosegle preosnove samostanov: da bi neveste Kristusove, bolj goreče postavše, sè svojimi molitvami vstaviti mogle božjo jezo, ki jo hudobije nad te kličejo“.

Naj postavimo sem le še en značilen dogodek, namreč, kako se je naš blaženi l. 1481 v Benetkah na kapiteljnu potegnil za vboge klarise, dogodek, ki razodeva njegovo spoštovanje do tako imenovanih „kontemplativnih“ redov, katerih edino opravilo je molitev. Dogodek je bil ta-le:

V Benetkah je bila malo poprej nastala hiša tretjerednic. V svoji gorečnosti so se te pobožne osebe, ako ne vse, vsaj ohranile (razen onih dveh, ki smo jih omenili, in ki so od druge roke). V pojasnilo sledeče:

Marisikaj se je ohranilo po ustnem izročilu do časa, ko se je jelo njegovo življenje spisovati; neketere reči so se ohranile v letopisih. Omeniti pa je, da se je mej spremljevalci, ki so mu jih predstojniki odločili za misijone, nahajal pater Frančišek Feljterski. Ta pater, z rodovinskim imenom Kanali, je bit rojak našega blaženega in dolgo versto let (najberž od l. 1483 do l. 1494) spremljevalec na misijonih. Pomagal mu je spovedovati in pridigovati, ker je bil sam zelo nadarjen pridigar. Da je bil vzgleden redovnik, pač ni treba posebe omenjati; sicer bi ga predstojniki ne bili izvolili za spremljevalca in blaženi sam bi se ga bil branil.

Pater Frančišek je imel srečno misel, da je pisal dnevnik in nam je na ta način ohranil najmanjše podrobnosti o Bernardinu. Ta mu zapisovanja ni prepovedal, ker je spredidel, da mu samemu lahko koristijo. Večkrat se je namreč blaženi moral zagovarjati in tedaj se je lahko skliceval nasproti sovražnikom na podrobne zapiske svojega spremljevalca, patra Frančiška. Za poznejši popis življenja našega blaženega so ti zapiski neprecenljive vrednosti. Devetindvajset let po smerti Bernardinovi, t. j. l. 1523, ko je prvi, Guslino, doveršil svoj popis našega blaženega, je pater Frančišek še živel. Drugi, Simon Marostika, je končal svoj popis l. 1531.

večinoma, poprijele vodila sv. Klare. Sikst IV. je njih namero odobril in naročil predstojniku observantov okrajine sv. Antona, naj jim gre na roko. L. 1477 je papež isto naročilo obnovil pod kaznijo izobčenja. Tudi je papež klarise postavil pod oblast (jurisdikcijo) manjših bratov. A do leta 1480 se nič ni storilo. L. 1481 je bil sklican redovni kapitelj. Na besede našega blaženega se je na tem reč vgodno rešila. Neki pater je sicer nasprotoval: „Nismo hoteli žen“, je rekel „varujmo se, da nam sester ne dá hudič“. Bernardin, tedaj definator, pa je odvernil: „Da si reč ni brez nevarnosti, vender tudi brez zasluženja ni. Treba imeti vsmiljenje s temi vbogimi sestrami, ki potrebujejo vodnika. In ker gre za zveličanje duš, se ne sme gledati na težave, ki bi pri tem mogle nastati“. Kmalu na to se je papeževo naročilo izveršilo. Pater Peter Mantovski je bil prvi spovednik novega klariškega samostana Sv. Križa v Benetkah. —

Ako bi hoteli govoriti o vseh čednostih bl. Bernardina, bi se morali zopet dotekniti več reči, ki smo jih že omenili. Ponavljati bi nam bilo edno in isto stvar celo večkrat, ker se v enem in istem dogodku razodeva več njegovih čednosti. Zato pretergajmo to popisovanje in povejmo le še to, da je cerkvena preiskava dognala o našem blaženem junaško odlikovanje v treh božjih in štirih poglavitnih čednostih.

* * *

Bog je že v življenju blaženega Bernardina počastil z nadnaravnimi darovi. Tako z darom čudežev.

Čudeži, ki jih je blaženi storil, so po največ ozdravljenja bolnikov. Tu je zapisal ime Jezusovo na listke in jih razdelil mej nje, ki so se k njemu zatekli. Tam je dal ostanke kruha, ki ga je sam jedel, bolnikom. Ti pripomočki so zadostovali. Tako jih je ozdravil mnogo v Perudži, v Todih, Sijeni, Milanu, Ferrari, Florenciji, kratko, v vseh krajih, kjer je deloval.

Ni bila pa to le ene verste bolezen, ki jo je blaženi pregnal, ampak razne bolezni. Ne bomo se mudili z naštevanjem, kako je podelil tu pogled slepcu, tam mutcu govor itd. Le dve dogodka naj popišemo, ki se nam zdita tega vredna.

Ko je neki dan šel iz Pavije skozi vrata sv. Justina ter krenil na levo po potu, ki vodi v samostan sv. Jakoba, sta ga dva morivca čakala skrita v nekem kotu. Ljudje so ga opom-

nili, naj se varuje; silili so ga, naj si vzame spremstvo. A on ni hotel. Na enkrat, ko je bil blizu teh dveh človekov, počijo nanj puške prav od blizu. Vender Bernardin ni bil zadet; napadnika pa sta v istem hipu oslepela. Blaženi gre k njima, opominja ju, naj se skesata zločina in ko ju vidi skesana, napravi čez njiju oči križ. In glej zopet sta videla.

V šestem branju dnevnic bl. Bernardina stoji: „Od brodarjev odpravljen, je, posluživši se plašča za barko, prebrodil sè spremljeavcem, na plašču kleče, reko Pad“. —

Bog je podelil našemu blaženemu tudi preroški dar. Za evangeljskega pridigarja je ta dar še večje vrednosti kakor dar čudežev. Tega nam je priča evangelij sam. Kristus je delal največje čudeže, farizeji pa so imeli pripravljene še kake svoje vgovore. Ko pa je Gospod razkril njih misli, so od sramu obmolknili in si niso upali vgovarjati.

V širjem pomenu je preroštvo razodetje skritih resnic, naj se ozirajo na prihodnjost ali sedanost ali na preteklost. V pravem in navadnem smislu pa je preroštvo: razodetje prihodnje reči, ki je ljudem skrita ali gotova napoved kakega prihodnjega dogodka, ki se po svojih vzrokih ne da spoznati.

Ta dar je prejemal naš blaženi.

L. 1480 — bilo je v postu, Bernardin je pridigal v Paviji neko jutro, kar preterga besedo in celo čert ure je bil videti kakor zamaknjen. Perve besede, ki jih je na to spregovoril, so bile: „Bog, imej vsmiljenje z menoj in ohrani mir moji duši. V tem trenutku sem videl nesti k zadnjemu počitku svojega očeta. Zagotovljen sem, da se je preselil v boljše življenje“. Nekaj dni pozneje je prejel pismo iz Feljter, v katerem se mu je naznanila očetova smert. Žalostno poročilo je poterjevalo resničnost videnja.

V Modeni je prišel jud, ki se je delal kristijana, in je prinesel Bernardinu nekih jedi. Blaženi jih je sprejel, pokusil jih pa ni. Pes pa, ki mu jih je dal, je berž poginil.

Ob času, ko je imel postne pridige v Paviji, je nekemu ribiču, ki je prišel k njemu k spovedi, rekel, da naj sledeče jutro verže mrežo v reko Tičin in mu prinese, kar bo najprej vun izlekel. Ribič obljubi. Drugo jutro verže mrežo in potegne mertvega novorojenčka. Nato verže še enkrat mrežo, vjame zdaj lepo ribo in to nese blaženemu. „To ni prva reč, ki si jo vjel“, pravi Bernardin — „pojdi in prinesi, kar si naj-

prej vjel“. Ribič gre in pride z merličkom. Bernardin ga vzame in postavi na aljtar sv. Ane, moli — in merliček oživi pred množico, ki se je bila mejtem nabrala k pridigi. Bernardin ga kersti in položi na aljtar, kjer otročič zopet vmerje. Ribo pa je vkažal nesti nekemu bolniku, ki je bil, ko je od nje pokusil, že tudi zdrav.

Bilo je l. 1475 ob pustnem času. Bernardin je pridigoval v Tridentu. Svaril je pred bratenjem z judi. Ker se ljudje niso zmenili za njegove opomine, jim je rekel: „Vi niti ne veste, kakšno hudodelstvo ti ljudje zoper vas namerjajo; pa velikonočni prazniki ne bodo minili, ko bote nekaj zvedeli“. Sklenili so tedaj tamošnji judje zveršiti obredni umor, ki se je potem res dogodil veliki četrtek. Vzeli so kri nekemu dveletnemu dečku Simonu, keterega Cerkev sedaj časti ko marternika. — Bernardin je povedal materi malega Simona o hudodelstvu. Mnogi niso hoteli verjeti te grozovitosti. Slavni pravnik Janez Brešijski pa je odkril in spričal dogodek. Preiskava se hrani popisana še sedaj v Rimu.

Ni čuda, da je rastel ugled Bernardinov tudi po nadnaravnih darovih, ki mu jih je Bog podelil.

Kako pa je blaženi o takih darovih sam sodil, to je povedal v Florenciji v neki pridigi.

Pridige slovečega dominikana Jeronima Savonarola so neketerim ženskam zmešale možgane. Hotele so veljati za svetnice; jele so praviti o nadnaravnih razodevenjih. Ker pa ni bilo opaziti na njih nobenih čednosti, pač pa dosti slabosti, se je, seveda, to mnogim čudno zdelo. Bernardin se je moral previdno lotiti reči, ne da bi žalil Savonarolo. Govoreč 24. junija 1493 o sv. Ivanu Kerstniku, je razlagal besede svojega reka: „Roka Gospodova je bila ž njim“. Luk. I, 66). Pridiga je bila, da si razprava o tako imenovanem „mističnem“ bogoslovju, vender zelo priprosta in vsem umljiva. Pojasnil je: Videnja, razodevenja in zamaknjenja ne prinesó nobenega zasluženja, ako ne pomagajo k temu, da napredujemo v čednostih. Keder so od Boga, rode ta sad. Svetost življenja stori verjetna razodevenja. More se tedaj reči o takem človeku: „Roka božja je ž njim“. Vender gola razodevenja niso še znamenja svetosti, in, kjer manjka čednost, je vse sumljivo. . . Hudič lahko vara človeka“ — tako je dokazoval in razlagal Bernardin. Sklenil pa je: „Nihče naj ne verjame zasebnim razodevenjem,

dokler se zanje ni izrekla Cerkev. — Ta poduk je obrodil svoj sad. Dobre duše od tedaj niso več iskale svotosti v čudežih, ampak v čednostih.

* * *

Bog je svojega služabnika tudi po smerti, kakor smo že omenili, s čudeži poveljal. Guslino, ki je Bernardinovo življenje popisal l. 1523, t. j. osem in dvajset let po njegovi smerti, našteva čudežev šest in šestdeset. Simon de Marostika, ki je pisal osem let pozneje, l. 1531, našteva sto in sedem čudežev; in pravi, da jih je izpustil še precej. — Pozneje čudeži niso ponehali. Knjiga kongregacije obredov našteva več novjih. Povedani so bili pred sodiščem v času kanonične preiskave od l. 1629 do l. 1662. — Pri Bollandistih (velikem popisu življenje svetnikov) obsega popis čudežev šest in dvajset stebričev („in folio“).

Zakaj pa vkljub toliko čudežem Bernardin ni dobil od Cerkve pridevka „svetnik“? Kaj je temu vzrok? Odgovor: Ker se niso pravočasno obernili do rimske stolice, ampak še le tedaj, ko se čudeži niso dali več spričati. Naslov „blaženi“ je obdržal le vsled dekreta Urbana VIII., ki ga je izdal 5. julija 1634, sto in štirideset let po smerti Bernardinovi. V tem dekretu je papež prepovedal javno češčenje katerikoli rajni osebi, preden je sv. stolica izrekla svojo sodbo. Urban VIII. je pa hotel, da njegova določba velja za prihodnje čase, ne pa za pretekle. Dovoljuje izjemo pri osebah, katerim se je že od nekedaj skazovalo javno češčenje. Tak slučaj treba le z rednim preiskovanjem spričati in sv. stolica podeli svoje odobrenje. Da se je Bernardinu tako češčenje skazovalo od nekedaj, to je pa bilo lahko spričati. In zato je papež Innocencij X. pridevek „blaženi“ poterdil. In Benedikt XIII. je (30. avg. 1728) določil 28. september, dan smerti blaženega, za njegov spomin, ki se sme praznovati v mestu Paviji ter Feljtrah in v celem redu manjših bratov. — Slika se z „montom“ v roki, ki nosi napis: „Skerbi zanj — Curam illius habe!“

Leta 1872 je frančiškanski red prosil sv. stolico, naj bi se pričela preiskava za posvetničenje. Ni se še vgodilo. Pa hčemu take prošnje? Ali blaženi tega potrebuje? On ne, pač pa bi današnji svet potreboval njega češčenja.

Dvajseto stoletje, naši dnevi, so podobni v marisičem petnajstemu stoletju. Tudi našim dnem bi bilo treba velikega apo-

steljna miru in kerščanskega življenja, zmagovitega bojevnika zoper jude in njih mogočni framasonski red.

* * *

Lehko bi sedaj povedali, kako so našega blaženega častili v Paviji in Feljtrah v teku stoletji in kako sijajne so bile stoletnice rojstva in smerti njegove v Feljtrah. Vender povemo le kako velik ugled je užival naš blaženi že v življenju pri nekaterih odličnih verstnikih.

Velik prijatelj mu je bil padovanski škof Peter Baroci (Barozzi). Ohranjena so še neketera njegova pisma do našega blaženega, tako pismo od dne 26. aprila 1490, od dne 15. okt. 1491, od dne 13. in 27. maja in 2. junija 1492. Iz njih vidimo, kako priserčno prijateljstvo je, kljub različnosti stanu, vezalo dvoje plemenitih serc.

„Vi me imenujete — piše škof — svojega najzvetejšega zaščitnika zoper svoje nasprotnike. Tega naslova „zaščitnik“ pa jaz nikaker ne sprejemem, prvič, ker Vi nimate nobene potreba, de bi se Vas ščitilo; drugič, pa moram jaz posnemati sv. Avguština, ki je pisal sv. Jeronimu, kaker pravim ž njim tudi jaz: „Dasi so v razločevanje časti v cerkvi vpeljani naslovi, in je pravično pripoznavati, da je škof nad duhovniki, je pa vender veliko število nagibov, ki me silijo reči, da je nižji Peter Baroci, ko pater Bernardin“.

„Jaz sem nepotolažljiv — piše škof — ko sem zvedel, da morate mimo Verone v Dzenovo oditi. Koliko ljubše bi mi bilo, ke bi vedel, da ste v bližini v kakem mestu. Tedaj bi mogel imeti prav pogosto Vaša poročila od Vas samih ali po kom drugem. . .“.

„Sklenil sem Vam pisati vsaki krat, keder bom vedel za človeka, da gre k Vam. Ako boste tako dobri in storili enako, napravili mi boste veliko veselje. Priporočam se v novič v Vašo molitev“.

Pismo z dne 3. junija 1492 se začne tako le: „Na dan vnebohoda, ko sem opravil birmovanje otrok in bil še pri večernicah, čutil sem se utrujenega; kar se mi prinese pismo, ki ste mi ga pisali predvčeranjim. Odpočilo in okrepčalo me je. Diham izbrano dišavo te lepe priserčnosti. Res, ne le utrujenost more odvezeti in izpehanemu dati novo moč — mogla bi oživiti vmirajočega. Ah! Boga hvalim, da me je potolažil s prihodom Vašega sla, kaker je s prihodom Titovim potolažil

sv. Pavla. In prosim da bi me pogosto na ta način potolažil. Zakaj Vaša pisma jaz višje cenim, zlasti lastnoročno pisana, kaker največja ter najdražja darila“.

Škof Peter Baroci piše večkrat o knjigah, ki jih je dal prepisati, da jih podari potem svojemu prijatelju.

Kako so tudi papeži Bernardina čislali, smo že slišali. Tu še nekaj o razmerju do Innocencija VIII. Ta ga je l. 1486 poklical k sebi v Rim. Sprejem je bil tako ljubezniv, da ni nikoli nobeden papež nobenega vbozega redovnika s toliko pri-serčnostjo sprejel. Dokler se je blaženi mudil v Rimu, je pošiljal papež njemu in njegovim štirim spremljevalcem v samostan Aračeli jedi iz svoje kuhinje. K sebi ga je klical več dni zaporedoma, da se je posvetoval ž njim o raznih zadevah sv. Cerkve. Hotel mu je podeliti razne pravice (privilegije). Blaženi pa je seveda vse odklonil. Vender je imel iz te papeževe prijaznosti velik dobiček. Papež je poslal namreč v Mantovo „bullo“, s katero je bil poterjen prvi Bernardinov „mont“. —

L. 1489 je Innocencij VIII. Bernardinu naročil, naj pridobi nekatere ženske samostane v mestu Dženovi (to je bilo papeževo rojstno mesto) za prvotno oostrost. Papež je tamošnje razmere dobro poznal in je hotel zatreti nerednosti. Izdal je „bullo“. Bernardinu je pa naložil, da odredbe izverši.

Ozrimo se pa tudi na svetovne velikaše in njih razmere do našega blaženega.

Ohranil se je potni list, ki ga je za patra Bernardina Feljterskega 30. marca 1486 izdal milanski vojvoda Sforca. Te le vsebine je:

„Pogostoma se dogodi častitljivemu ter veleučnemu patru Bernardinu Feljterskemu, reda manjših bratov, da popotuje skozi razna mesta, vselej radi važnih opravkov in zlasti radi pridigovanja k vernemu ljudstvu. Ker nam je ta duhovnik skrajno drag zavoľo njegove učenosti, njegove neomadeževane poštenosti in njegove svetosti, želimo goreče, da se mu dovoli prosta pot, zložna in varna, kamerkoli dospe. Zato s pričujočo listino živo opominjamo in prosimo presvetle kneze, načelnike republik, naše očete, brate, prijatefe ali zaveznike; naročamo ter zapovedujemo tudi vrednikom, orožnikom, mestnim stražnikom, vsem našim podložnikom, da imajo lepo sprejeti častitega patra Bernardina Feljterskega in njegovo spremstvo, ki more obsegati šest oseb, na konju ali peš grede; sprejeti jih ž njih

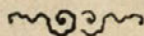
orožjem vred, ž njih pertljago, ž njih lastnino in kakeršnokoli rečjo; pustiti jim prosto pot, varno in ne overto, bodi si tja bodi si nazaj grede, na vsakem potu, pri vsakih vratih, skozi mesto, polje, terge, sela in katerikoli kraj, tako na suhem kaker na vodi; pustiti jim se vstaviti, kjer bodo hoteli, izvzeti jih od plačanja cola in davka, mostarine in cestnine; sploh njih gibanju ne staviti ovir; pač pa jim na pomoč priti ter pridobiti temu potnemu listu veljavo; dati jim kažipote in spremstvo, ako je treba in če to pater Bernardin zahteva; ravnati v vseh rečeh s tem patrom radi nas dostojno in da se vstreže naši volji; častiti ga ter pomagati mu. . .“.

S to listino se je hotel milanski vojvoda hvaležnega skazati za pridigarske vspehe našega blaženega pri podložnih vojvodine. Morebiti je hotel tudi dati nauk beneškemu dožu, ki je bil pred kratkim Bernardina izgnal iz beneških pokrajin. —

Kneginja Ferrarska je obiskala blaženega sè svojima odrašlima hčerama, ko se je (l. 1489) mudil v Redžu. (Stariša, Elizabeta, se je nekaj mesecev pozneie (l. 1490) poročila s Frančiškom Goncago, markizom mantovskim. Mlajša, Beatrica, še malo pozneje z vojvodom milanskim, Ludovikom Sforca). Bernardin je priporočal tem ženskam, da naj v svojem visokem stanu delajo v blager ljudstva.

Hči kralja napoljskega, Eleonora Arragonska je (l. 1483) hodila v Rimu k pridigam blaženega. Visoko ga je čislala, kaker je razvidno iz nekega še ohranjenega pisma.

Pa dovolj teh čertic. Umni bravec more povzeti iz njih, kar smo namerjali.

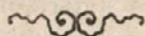

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: pč. A v r e l i j K n a f e l j, mašnik I. reda sv. Frančiška, † v Ljubljani 27. okt. t. l.; rajni br. J o ž e f P l o j, samostanski tretjerednik v Mariboru, za zidanje tamkajšne bazilike jako zaslužen, † v svojem 54. letu 14. okt. t. l.; rajni udje III. reda skupščine goriške: Marija (Frančiška) Bevčar iz Ročinja, Frančiška (Marija) Pipan iz Vojščice, Marija (Neža) Jug iz Volč, Frančiška (Jožefa) Mozetič iz Dornberga.

Dalje se priporoča v molitev nekedo, da bi se neka važna zadeva kmalu vgodno zveršila; neka tretjerednica priporoča

svojega brata, da bi se ga vsmililo presv. Serce Jezusovo, da se ne bi vdajal pijančevanju; J. B. v B. priporoča svoje domače za mir in spravo v družini,

Rimsko - frančiškanski koledar za leto 1911.

Mesec november ali listopad.

<p>1. sreda: Vsi sveti. V. O.
 2. četertek: spomin vernih duš v v. cah.
 3. petek: obletnica rajnih sobratov.
 4. sobota: sv. Karelj Boromej. šk.</p> <hr/> <p>5. nedelja, 22. po bink. (zahvaljna): bl. Rajnerij, sp. 1. r.; bl. Helena Enzeljmina, d. 2. r.
 6. pondeljek: bl. Felicija, d. 2. r.
 7. torek: bl. Bernardin Foški, sp. 1. r.
 8. sreda: osmina vseh svetih.
 9. četertek: posvečenje bazilike sv. Zveličarja v Rimu.
 10. petek: sv. Andrej Avelinski, sp.
 11. sobota: sv. Martin, šk.</p> <hr/> <p>12. nedelja, 23. po bink.: sv. Didak, sp. 1. r.; zaščitništvo bl. Dev. Marije.
 13. pondeljek: sv. Martin, p. m.
 14. torek: bl. Gabrielj Fereti, sp. 1. r.; bl. Nikolaj Tavellč, m. 1. r.
 15. sreda: sv. Gertruda, d.
 16. četertek: sv. Anježa, d. 2. r. P. O.
 17. petek: bl. Salomea, d. 2. r.</p> | <p>18. sobota: posvečenje cerkev sv. Petra in Pavla v Rimu.</p> <hr/> <p>19. nedelja, 24. po bink.: sv. Elizabeta Ogerska, vd. 3. r. P. O. V. O.
 20. pondeljek: sv. Feliks Valeški, sp.
 21. torek: darovanje bl. Dev. Marije. V. O.
 22. sreda: sv. Cecilija, d. m.
 23. četertek: sv. Klemen, pap. m.
 24. petek: sv. Janez Kriški, sp.
 25. sobota: sv. Katarina, d. m.; bl. Elizabeta Dobra, d. 3. r. V. O.</p> <hr/> <p>26. nedelja, 25. in zadnja po bink.: sv. Leonard Portomavriški, sp. 1. r.; sv. Peter Aleksandrijski, šk. m. P. O.
 27. pondeljek: bl. Deljina, d. 3. r.; bl. Rajmund Luljski, m. 3, r. P. O.
 28. torek: sv. Jakob Marški, sp. 1. r. P. O.
 29. sreda: vsi sveti treh redov sv. Frančiška; sv. Saturnin, m. P. O.
 30. četertek: sv. Andrej, ap.</p> |
|---|--|

Opomba: **P. O.** pomeni popolnoma odpustek za vse verne v cerkvah tr h redov sv. Frančiška.

P. O. pomeni popolnoma odpustek samo za 3. in 1. in 2. red sv. Frančiška.

V. O. pomeni vesoljno odvezo s popolnoma odpustkom za 1., 2. in 3. red sv. Frančiška.